

Protokół

85. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 24 września 2014 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 84. posiedzenia Komisji z dnia 23 kwietnia 2014 roku.
3. Sprawy bieżące.
4. Nazwy do omówienia.
5. Kontynuowanie omawiania zasad opracowywania wykazów obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Dyskusja nad opracowaniem wykazu polskich nazw budowli – ustalenie zasad i autorów dla nazw z poszczególnych państw/części świata.
7. Wolne wnioski.

Obrady prowadziła Ewa Wolnicz-Pawłowska, przewodnicząca Komisji.

Ad 1. Przewodnicząca przywitała członków Komisji.

W pierwszej części posiedzenia uczestniczyła p. Ewa Malanowicz – naczelnik Wydziału Fotogrametrii i Kartografii Tematycznej w Departamencie Geodezji, Kartografii i Systemów Informacji Geograficznej, który to wydział zajmuje się obsługą administracyjną Komisji.

Ad 2. Do protokołu 84. posiedzenia zgłoszono propozycję skrócenia niektórych, nazbyt szczegółowych zapisów. Po ustaleniu ich nowego brzmienia protokół przyjęto jednogłośnie (13 głosów za).

Ad 3. M. Zych przedstawił informację o 28. Sesji Grupy Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych (UNGEGN), która odbyła się w siedzibie głównej ONZ w Nowym Jorku w dniach 28 kwietnia – 2 maja 2014 r. Uczestniczyło w niej 164 delegatów z 53 państw oraz przedstawiciele organizacji międzynarodowych i Sekretariatu ONZ; Polskę reprezentował Maciej Zych. Na sesję przesłano łącznie 80 referatów i raportów, a także 10 dokumentów technicznych sekretariatu UNGEGN. Pokazano także sześć prezentacji specjalnych. Ponadto sesji towarzyszyła wystawa posterów, na której dziewięć państw przedstawiło zagadnienia toponimiczne. Sesja została podzielona na 15 części tematycznych (związanych z działaniami poszczególnych grup roboczych) oraz 6 organizacyjnych.

W trakcie sesji zaprezentowane zostały 3 polskie referaty. W pierwszym, wygłoszonym w czasie części dotyczącej działań związanych z pracami Grupy Roboczej ds. Baz Danych Toponimicznych i Gazeterów, omówiony został wykaz urzędowych nazw miejscowości i ich części ogłoszony *Rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części*. Drugi referat, omawiający szczegółową analizę terminograficzną „Słownika terminów

używanych przy standaryzacji nazw geograficznych”, wygłoszony został w czasie części dotyczącej działań związanych z pracami Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej. Referat ten, autorstwa Marka Łukasika, dotyczył pracy wykonanej w związku z planowanym opracowaniem przez KSNG nowego polskiego wydania „Słownika...”. Omówiono tu analizę dotychczasowego słownika pod względem poprawności jego opracowania. Ze względu na to, że dotychczasowa polska wersja jest dość wiernym tłumaczeniem słownika UNGEGN, uwagi zawarte w tej opinii w dużym stopniu dotyczą również oryginału angielskiego. Referat spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem – Staffan Nyström ze Szwecji, przewodniczący Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej, podkreślił, że zawarte w referacie uwagi są bardzo użyteczne, a niektórych z omówionych w nim problemów członkowie grupy roboczej nie byli świadomi. Uznał, że uwzględnienie tych uwag będzie ważne przy opracowaniu bazodanowej wersji słownika UNGEGN, nad czym będzie obecnie pracować grupa robocza. W trzecim referacie, wygłoszonym w czasie części dotyczącej działań związanych z pracami Grupy Roboczej ds. Egzonimów, omówiony został „Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata”. Ponadto KSNG przesłała raport z działalności nazewnicznej w Polsce w latach 2012-2014; został on włączony do raportów dwóch sekcji regionalnych UNGEGN, których Polska jest członkiem – Bałtyckiej oraz Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej.

W czasie sesji zmieniono przewodniczących dwóch grup roboczych – przewodniczącym Grupy Roboczej ds. Wymowy został Tjeerd Tichelaar z Holandii (zastąpił on Dónalla Mac Giolla Easpaiga z Irlandii), współprzewodniczącymi Grupy Roboczej ds. Nazw Geograficznych jako Dziedzictwa Kulturowego (do 2012 r. jako Grupa Robocza ds. Promowania Zapisywania i Stosowania Nazw Geograficznych Autochtonicznych, Mniejszościowych i Regionalnych Grup Językowych) zostali Annette Torensjö i Leif Nilsson ze Szwecji (zastąpili oni Billa Watta z Australii). Ponadto zmieniony został koordynator ds. przewodników toponimicznych – został nim Gerhard Rampl z Austrii, który zastąpił Huberta Bergmanna z Austrii.

Przy okazji Sesji odbyły się krótkie posiedzenia poszczególnych sekcji regionalnych UNGEGN oraz grup roboczych UNGEGN. 15. Posiedzenie Grupy Roboczej ds. Egzonimów odbyło się 29 kwietnia; wzięło w nim udział 25 osób. Przypomniano tu ostatnio dyskutowane zagadnienia (podział na egzonimy i endonimy, kryteria stosowania egzonimów), omówiono poprzednie posiedzenie grupy roboczej, które odbyło się w 2013 roku w Korfu oraz publikację z referatami z tego posiedzenia. Dyskutowano także nad propozycją zmiany nazwy grupy roboczej na: Grupa Robocza ds. Związku Endonimów i Egzonimów, projekt ten jednak nie spotkał się z przychylnym przyjęciem. Ponadto powrócono do dyskusji nad zasadnością opracowania nowych definicji egzonimu i endonimu. Ostatecznie ustalono, że w czasie najbliższego posiedzenia grupy w Hermagorze ostatni raz będzie dyskutowana zmiana definicji – w razie nieuzgodnienia nowych, na kolejnych spotkaniach nie będzie się już wracać do tego tematu.

1 maja odbyło się posiedzenie Grupy Roboczej ds. Systemów Latynizacji – uczestniczyło w nim 28 osób. Omówiono na nim przygotowania do 11. Konferencji ONZ w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, zwłaszcza systemy wprowadzone przez państwa, które mogłyby być na niej potencjalnie przyjęte (np. gruziński). Dyskutowano także, czy dodawać systemy latynizacyjne dla języków mniejszościowych – uznano, że tak, o ile państwa zgłoszą takie języki, przy czym istotne są tu języki mające status oficjalnych języków jednostek administracyjnych, a nie wszystkie języki mniejszościowe. Przy tej okazji

delegacja polska poinformowała o przyjęciu w Polsce zasad latynizacji dla języka łemkowskiego, które będą stosowane dla nazw łemkowskich w bazie danych Państwowego Rejestru Nazw Geograficznych.

M. Zych przedstawił także informację o 16. Posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Egzonimów, które odbyło się w dniach 5-7 czerwca 2014 r. w Hermagorze w Karyntii w Austrii. Organizatorem spotkania byli Arbeitsgemeinschaft für Kartographische Ortsnamenkunde (Grupa Robocza ds. Toponimii w Kartografii Austriackiej Komisji Kartograficznej) i Grupa Robocza UNGEGN ds. Egzonimów. W spotkaniu uczestniczyło 28 osób, reprezentujących 17 państw. Polskę reprezentowali przedstawiciele KSNG – Bogusław R. Zagórski i Maciej Zych.

W przyjętym porządku obrad przewidziano podział posiedzenia na trzy sesje tematyczne. W czasie posiedzenia zaprezentowano 20 referatów, w tym dwa wygłoszone zostały w czasie części otwierającej spotkanie (Petera Jordana dotyczący historii Karyntii i jej położenia geograficznego oraz Hainza-Dietera Pohla dotyczący toponimii południowo-zachodniej Karyntii). W pierwszej sesji poświęconej ogólnemu podejściu do podziału nazw na egzonimy i endonimy zaprezentowano dziewięć referatów. W pierwszym Peter Jordan przedstawił argumenty za zmianą obecnych definicji egzonimu i endonimu – w swoich definicjach zaproponował odejście od odnoszenia obu terminów do języka na rzecz relacji zachodzącej między danym społeczeństwem a nazwanym obiektem geograficznym. Do kwestii definicji egzonimu i endonimu odniósł się także autor kolejnego referatu – Staffan Nyström ze Szwecji. W trzecim referacie Isolde Hausner z Austrii omówiła terminy „egzonim” i „endonim” z punktu widzenia onomastyki. Różnice w zapisie przy uznawaniu nazw za egzonimy omówił Peeter Päll z Estonii – zaproponował kilka rodzajów różnic zapisu pomiędzy nazwami oryginalnymi i stosowanymi w innych językach wraz z uzasadnieniem, czy takie różnice powodują powstanie egzonimów. Ivana Crljenko omówiła chorwacki projekt słownika obcych nazw geograficznych. Philip Matthews z Nowej Zelandii kontynuował omawianie nowego podejścia do kwestii zdefiniowania egzonimu i endonimu z punktu widzenia samego języka i jego użytkowników (według tych definicji endonimami są nazwy przyswojone w danym języku, zaś egzonimami nazwy dla danego języka obce). Ojārs Bušs z Łotwy omówił kwestię stosowania nazw geograficznych w języku łotewskim; według reguł ortograficznych tego języka nazwy obce muszą zostać oddane zgodnie z zapisem fonetycznym języka łotewskiego i z użyciem łotewskich liter. W ostatnim wystąpieniu sesji Herman Bell z Wielkiej Brytanii przedstawił dwa referaty – swój i nieobecnego na sesji Halīma Sabbāra – dotyczące koncepcji „pierwotnego języka autochtonicznego” (języka rdzennej ludności) i „wtórnego języka autochtonicznego” (język wprowadzony na danym obszarze często setki lat temu, powszechnie stosowany zarówno przez rdzenną ludność, jak i ludność napływową).

Druga sesja poświęcona została podziałowi nazw na egzonimy i endonimy z punktu widzenia poszczególnych obszarów świata. Zaprezentowano w niej pięć referatów. W pierwszym Hiroshi Tanabe z Japonii przedstawił problemy podziału nazw na egzonimy i endonimy z punktu widzenia japońskiego nazewnictwa, stosowanego dla obiektów z obszaru Azji Wschodniej, oraz używanych w nich różnych typów odczytu. Następnie Sungjae Choo z Korei Południowej omówił kwestie podziału nazw na egzonimy i endonimy z punktu widzenia nazewnictwa stosowanego w Korei. Referat przedstawiony przez Bogusława R. Zagórskiego dotyczył stosowania nazw z obszaru Polski w atlasach

geograficznych wydanych w Iranie. Różne aspekty definiowania terminów „egzonim” i „endonim” omówili w kolejnej prezentacji Béla Pokoly i Andrea Bölcskei z Węgier, zwracając uwagę, że nazwy geograficzne mają kulturową wartość dla szerszej społeczności, takiej jak państwo, naród, społeczność językowa, a nie tylko dla społeczności lokalnej, jak to proponowano w nowych definicjach. W drugiej części prezentacji omówili zasady wprowadzone w Królestwie Węgier w 1898 roku ustawą o nazwach miejscowości, kiedy to ustalono, że na obszarze całego kraju nie mogą istnieć dwie tak samo nazwane miejscowości. Streszczenie ostatniego referatu sesji odczytał Peter Jordan (jego autorka, Élisabeth Calvarin z Francji, nie dotarła na posiedzenie) – dotyczył on nazewnictwa terenów przemysłowych, na przykładzie obszarów wydobywania ropy naftowej.

Trzecia, a zarazem ostatnia, sesja posiedzenia dotyczyła podziału nazw na egzonimy i endonimy z punktu widzenia poszczególnych państw, a w czasie jej trwania przedstawiono cztery referaty. Tomáš Marek z Czech wygłosił referat dotyczący zasad stosowanych przez czeską Komisję Nazewniczą. Matjaž Geršič ze Słowenii omówił badanie poziomu egzonimizacji dla wybranych obiektów geograficznych z obszaru tego kraju (poziom egzonimizacji określono jako liczbę języków, w jakich dla danego obiektu geograficznego stosowane są egzonimy, w stosunku do ogólnej liczby badanych języków, w których stosowana jest nazwa danego obiektu). Maciej Zych zaprezentował referat dotyczący „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata”, podał także uwagi i spostrzeżenia do propozycji nowych definicji egzonimu i endonimu. Ostatni referat sesji, a zarazem całego posiedzenia, wygłosił Paul Woodman z Wielkiej Brytanii, omawiając w nim rosyjskie nazewnictwo w Kazachstanie.

Ostatnią część posiedzenia poświęcono na dyskusję nad ewentualną zmianą definicji endonimu i egzonimu. Kwestią, która dzieliła dyskutantów, było to, czy przyjmując nowe definicje należy brać pod uwagę przede wszystkim naukowe podejście do tego zagadnienia (niezależnie od tego, czy tak przyjęte definicje będą użyteczne w praktyce), czy też definicje te powinny być formułowane z punktu widzenia standaryzacji nazw geograficznych, tak aby łatwo można było wykorzystać je w pracach standaryzacyjnych. Kwestie potencjalnego politycznego wykorzystania definicji zgodnych z naukowym podejściem (np. możliwość domagania się przez niektóre państwa oficjalnego wprowadzenia w innych państwach nazw w językach mniejszości), a także skomplikowanie prac związanych ze standaryzacją nazw geograficznych, zarówno dla obiektów z obszaru danych państw, jak i ustalania egzonimów, spowodowały, że ostatecznie zgodzono się, iż obecne definicje, przyjęte przez UNGEGN w 2007 roku, są najlepszym kompromisem i nie będą zmieniane.

Ustalono ponadto, że zachowany zostanie dotychczasowy coroczny tryb posiedzeń grupy roboczej. Na kolejnych posiedzeniach główny nacisk zostanie teraz położony na opracowanie zasad stosowania egzonimów oraz sposobów ich kategoryzowania. Członkowie Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych zgodzili się, że prace nad oboma tymi tematami powinny znaleźć się w planie pracy Komisji na 2015 rok.

E. Wolnicz-Pawłowska przypomniała, że sprawozdania z obu posiedzeń zostaną opublikowane w Polskim Przeglądzie Kartograficznym, gdzie ukazują się regularnie także sprawozdania z posiedzeń Komisji.

B. Zagórski przedstawił sprawozdanie z Regionalnej Konferencji Międzynarodowej Unii Geograficznej „Zmiany – Wyzwania – Odpowiedzialność”, która odbyła się w Krakowie w dniach 18-22 sierpnia 2014 r. Konferencja ta została zorganizowana przez

komitet organizacyjny, w którym uczestniczyli: Polskie Towarzystwo Geograficzne, Uniwersytet Jagielloński – Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie – Instytut Geografii, Polska Akademia Nauk – Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego, Uniwersytet Warszawski – Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Śląski – Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu – Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Uniwersytet Łódzki – Wydział Nauk Geograficznych. Konferencja przebiegała pod nadzorem Polskiego Komitetu Narodowego MUG oraz pod patronatem honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego.

W obradach udział wzięło 1335 uczestników, reprezentujących 64 kraje świata. W skład delegacji z ramienia GUGiK wchodził Bogusław R. Zagórski, który uczestniczył w pięciu sesjach toponomastycznych (temat C12.36: *Toponimia – geograficzne aspekty nazw miejscowych*), zorganizowanych w dniach 20-22 sierpnia przez Petera Jordana z Austrii. Kolejne sesje obejmowały następujące referaty:

Sesja 1 (*Podejście kulturalno-geograficzne*):

- Přemysl Macha (Czechy): *Tożsamość, krajobraz i toponimia na wiejskich obszarach Republiki Czeskiej.*
- Marcin Solarz (Polska): „*Trzeci świat*”, „*kraje rozwijające się*”, „*Północ*”, „*Południe*”, „*wschodzące rynki*” – wprowadzająca w błąd geografia pewnych niezwykłych i dyskusyjnych toponimów.
- Karol Janas (Polska): *Rola miejskich nazw własnych w procesie budowy tożsamości lokalnej w Nowej Hucie.*

Sesja 2 (*Motywy nazywania, nazwy miejscowe jako klucz do kultury i historii kultury, nazwy obiektów transgranicznych*):

- Peter Raper (RPA): *Zmiany motywacji toponomastycznych w Afryce Południowej.*
- Song-Hyun Chi, Sungjae Choo, Heesu Kim (Korea Południowa): *Konflikty w nazewnictwie geograficznym: typologia przypadków wewnątrznarodowych.*
- Joan Tort Donada (Hiszpania): *O nazewnictwie jezior pirenejskich: niektóre zagadnienia geograficzne, historyczne i lingwistyczne.*

Sesja 3 (*Nazwy w przestrzeni miejskiej*):

- Cosimo Palangiano (Włochy): *Nazwy komunikatywne miast i ulic.*
- Danielle Drozdowski (Australia): *Posługiwanie się historią dla potwierdzenia geopolityki pamięci w ulicznym krajobrazie Krakowa.*
- Wenchuan Huang (Tajwan): *Polityka nazw ulic w Tainanie, najstarszym mieście Tajwanu.*
- Peter Kang (Korea Południowa): *Nowe toponomastyczne prezentowanie przestrzeni miejskiej: przypadek nazewnictwa stacji metra na Tajwanie.*

Sesja 4 (*Polityka nazewnicza i stosowanie nazw miejscowych*):

- Peter Jordan, Olivia Stumvoll: *Komercyjne stosowanie nazw krajobrazów i regionów: przypadek austriacki.*
- Sirkka Paikkala (Finlandia): „*Prosty język*” i nazwy administracyjne.
- Andrew A. Herzen (Rosja): *Etno-polityczne konflikty i dziedzictwo historyczne w krajach regionu północno-zachodniej części Morza Czarnego.*

Sesja 5 (*Terenowe zbieranie nazw oraz nazwy na mapach*):

- Yelizaveta Milenina, Andriy Domaranskiy (Ukraina): *Lasy rejonu kirowogradzkiego: inwentarz przestrzenno-nazewniczy a obiekty.*
- Bogusław R. Zagórski (Polska): *Osmańsko-turecka mapa Polski z początku XX wieku: studium toponomastyczne.*
- Riemer Reinsma (Holandia): *Nazwy miejsc niezamieszkanycy: przypadek południowej części Morza Północnego.*

W czwartek odbyło się ponadto specjalne posiedzenie Komisji Toponomastycznej MUG, wspólnie z Grupą Roboczą ds. Toponomastyki Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. Omawiano na nim sprawę organizacyjnej współpracy Komisji i Grupy Roboczej oraz możliwości ich dalszego wspólnego funkcjonowania. Zasady tego wspólnego funkcjonowania mają być sformalizowane a Grupa Robocza ma zmienić status i zostać również nazwaną Komisją. Oba te ciała składają się częściowo z tych samych osób i dlatego dotychczasowa ich nierozdzielna praca sprawdziła się dobrze w praktyce. Omawiano też kwestie organizacyjno-techniczne odbytych już sesji toponomastycznych: w Kioto i w Lipsku w 2013 roku oraz w Nowym Jorku w maju 2014, a także planowanych: w Rzymie w listopadzie 2014 roku, w Rio de Janeiro i w Moskwie – w sierpniu 2015 roku. Peter Raper zaproponował zorganizować następną konferencję poświęconą zmianom nazw w Republice Południowej Afryki; wstępnie jej termin przyjęto na 2016 rok. Następnie Paulo de Menezes wygłosił dla zebranych referat pt. *Toponimia Stanu Rio de Janeiro w Brazylii, od map historycznych do współczesnych – badania nad współczesnym stanem wiedzy*.

W czasie tego spotkania podniesiono także kwestię publikacji referatów z sesji toponomastycznych. Ze względu na brak osób, które podjęłyby się redakcji i wydania tomu, B. Zagórski zaproponował, że może zwrócić się do GUGiK-u, czy ten zechciałby wziąć na siebie koszt wydania publikacji, na co otrzymał upoważnienie od zebranych w imieniu obu toponomastycznych ciał. J. Kacprzak poinformowała jednak, że akceptując sprawozdanie z wyjazdu dyr. J. Zieliński stwierdził, że nie ma możliwości, aby GUGiK sfinansował wydanie tej publikacji.

M. Zych zaprezentował wydaną na początku tego roku publikację „The Quest for Definitions” z referatami zaprezentowanymi w czasie posiedzenia Grupy Roboczej ds. Egzonimów w Korfu w maju 2013 roku. Publikacja ta, pod redakcją Petera Jordana i Paula Woodmana, podzielona na trzy części, zawiera 17 artykułów zaprezentowanych w czasie posiedzenia oraz 4 dodatkowe, których autorzy nie dotarli na posiedzenie w Korfu. W tej liczbie znajdują się dwa artykuły członków Komisji: B. Zagórskiego omawiający problemy w stosowaniu egzonimów w języku arabskim na przykładzie arabskich nazw dla obiektów geograficznych z obszaru Polski oraz M. Zycha dotyczący polskiego nazewnictwa państw.

J. Kacprzak przedstawiła informacje o przygotowaniach do polsko-czesko-słowackiego spotkania nazewniczego. To jednodniowe spotkanie ma odbyć się w siedzibie GUGiK-u 5 listopada br. Udział w nim, poza przedstawicielami strony polskiej, weźmie czterech przedstawicieli czeskiej Komisji Nazewniczej (Názvoslovná komise Českého úřadu zeměměřického a katastrálního) i przedstawiciele słowackiej Komisji Nazewniczej (Názvoslovná komisia Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky). Tematem spotkania ma być wzajemna wymiana doświadczeń z prac poszczególnych komisji nazewniczych a także postęp prac związanych z opracowywaniem słownika terminów stosowanych przy standaryzacji nazw geograficznych.

J. Kacprzak przedstawiła także informacje o przygotowaniach do posiedzenia Sekcji Bałtyckiej UNGEGN, które będzie miało miejsce w Warszawie w czerwcu 2015 roku. W skład sekcji, której Polska jest członkiem od 2012 roku, wchodzi także: Estonia, Litwa, Łotwa i Rosja. Z przewodniczącą sekcji ustalone zostanie, jak długie ma być spotkanie. Regułą jest, że kraj będący gospodarzem spotkania przygotowuje większą liczbę wystąpień. W związku z tym informacje o spotkaniu rozesłane zostaną do środowisk akademickich z prośbą o zgłaszanie się osób chętnych do przedstawienia referatu. Zaproponowano także, aby o spotkaniu powiadomić środowiska kaszubskie; być może będą one zainteresowane

przedstawieniem referatu o nazewnictwie kaszubskim. Językami roboczymi sekcji, a zatem i planowanego posiedzenia, są rosyjski i angielski.

M. Zych poinformował, że w najnowszym numerze Polskiego Przeglądu Kartograficznego ukazał się artykuł „Nowy wykaz polskich nazw geograficznych świata i zasady jego opracowania na tle dotychczasowych publikacji”, w którym szczegółowo omówiony został „Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata”. Artykuł ten został przed posiedzeniem rozesłany wszystkim członkom Komisji, dostępny jest także na stronie internetowej Przeglądu pod adresem: <http://ppk.net.pl/artykuly/2014202.pdf>.

Przekazana została także informacja o opracowaniu angielskojęzycznej wkładki do „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata” oraz „Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych”. We wkładkach tych przetłumaczone zostały rozdziały wstępne oraz przypisy. Wkładki będą zamieszczone w formacie pdf na angielskojęzycznej wersji strony internetowej Komisji. Ponadto w razie potrzeby będą drukowane w postaci broszury – w takiej formie były już przekazywane uczestnikom posiedzenia Grupy Roboczej ds. Egzonimów w Hermagorze wkładki do „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata” (wraz z oryginałem publikacji).

E. Malanowicz poinformowała ponadto, że planowany jest dodruk „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata” – dotychczasowy nakład jest już na wyczerpaniu. Zgłoszono propozycję, aby w dodruku tym zamieścić na końcu aneks ze zmianami nazw wprowadzonymi przez Komisję po opublikowaniu tego wykazu.

Nakład innej publikacji Komisji, „Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” jest wyczerpany, w związku z tym członkowie Komisji pytali, czy jest przewidziany jego dodruk. E. Malanowicz wyjaśniła, że nowe wydanie tego wykazu ukaze się w 2015 roku, w związku z tym nie jest przewidywany dodruk bieżącego wydania. B. Więclaw zwróciła uwagę, że nakład tego wydania był zdecydowanie za mały – w przypadku poprzednich wydań MSZ otrzymywało po 50 egzemplarzy, obecnie otrzymało tylko jeden. Zaapelowała, aby powrócić do zasady przekazywania do MSZ większej liczby drukowanej publikacji – pomimo zamieszczenia wykazu na stronie internetowej Komisji w formacie pdf nie jest on łatwy do wykorzystania, ze względu na rygorystyczne blokady, jakim podlega sieć komputerowa resortu spraw zagranicznych. Członkowie Komisji zgodzili się, że nakład kolejnego wykazu nazw państw powinien być większy.

W dalszej części posiedzenia omówiono kwestie transkrypcji i transliteracji z niektórych systemów pisma.

W czasie 28. Sesji Grupy Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych odbyło się krótkie posiedzenie Grupy Roboczej ds. Systemów Latynizacji, na którym Peeter Päll, przewodniczący grupy, przekazał, że Kirgistan poinformował o oficjalnym przyjęciu w tym kraju systemu latynizacji BGN/PCGN z 1979 r. System ten od lat stosuje UNGEGN, jest także popularny wśród różnych wydawnictw.

Komisja przyjęła w 2005 roku dla języka kirgiskiego system ISO 9 z 1995 roku. Ten ogólny system dla cyrylicy Komisja przyjęła dla wszystkich języków zapisywanych cyrylicą, dla których nie są stosowane w Polsce inne systemy latynizacji – poza kirgiskim system ten przyjęto dla kazachskiego, tadżyckiego (z niewielką modyfikacją), kilkunastu języków republik Rosji, abchaskiego i karałpackiego (w przypadku tego ostatniego języka, Komisja

w 2009 roku wycofała się z systemu ISO, zalecając oficjalnie wprowadzony dla niego w Uzbekistanie alfabet łaćski). System ten w praktyce nie jest jednak stosowany w odniesieniu do nazewnictwa geograficznego.

Ustalono, że dla języka kirgiskiego należy opracować rozbudowane zasady transliteracji i transkrypcji – analogiczne jak ostatnio przyjmowane przez Komisję dla innych języków. W trakcie ustalania tych zasad podjęta zostanie decyzja o przyjęciu systemu transliteracji. Uznano, że analogiczne zasady należy opracować także dla języka kazachskiego i tadżyckiego. Ustalenie opracowania zasad dla tych języków ma znaleźć się w planie pracy Komisji na 2015 rok.

Ad 4. W piśmie skierowanym do Komisji proszono o podanie poprawnych polskich form dla nazw jednostek utworzonych w czasie konfliktu na Ukrainie. Komisja w tym zakresie kontaktowała się z MSZ. Ustalono, że nazwy tych jednostek są nieformalne i nie będą standaryzowane; w przypadku ich używania należy je zapisywać w cudzysłowie lub poprzedzić skrótem „tzw.”; nie powinny być wobec nich stosowane krótkie nazwy *Donieck*, *Ługańsk*, *Krym*.

W kolejnym piśmie przesłanym do Komisji zwrócono uwagę, że brak jest polskiej nazwy *Adelajda* dla miasta w Australii. Komisja zaleca obecnie dla niego wyłącznie angielską nazwę *Adelaide*.

Nazwa *Adelajda* nie była uwzględniona w poprzednim wykazie egzonimów (z lat 1994-96) ani w wykazie Ratajskiego z 1959 r.; w trakcie omawiania nazw do zeszytu 1 „Nazewnictwa geograficznego świata” (w 2002 roku) oraz do nowego wykazu egzonimów nie pojawiła się propozycja wprowadzenia tej nazwy. Nazwa *Adelajda* nie jest także wymieniana w słownikach i encyklopediach (m.in. „Wielkiej encyklopedii powszechnej PWN” (2001), „Nowej encyklopedii powszechnej PWN” (2004), „Encyklopedii Britannica – edycja polska” (1997), „Encyklopedii katolickiej” (1973), „Słowniku nazw geograficznych z odmianą i wyrazami pochodnymi” Grzeni, „Małym słowniku – pochodzenie i znaczenie nazw geograficznych” Staszewskiego) oraz atlasach (np. w „Atlasie świata” Służby Topograficznej WP z lat 1962-68, „Wielkim atlasie geograficznym” Nałkowskiego (1895-1906), atlasach szkolnych). Wyłącznie oryginalna nazwa *Adelaide* wymieniane jest też w licznych książkach. Oznacza to, że istnieje w piśmiennictwie silny uzus do stosowania nazwy oryginalnej.

Jednocześnie forma spolszczona jest powszechnie stosowana w mowie ([*adelajda*] zamiast oryginalnej [*adelejda*]), stosowana jest w odmianie (*Adelajdy*, *Adelajdzie*), a także coraz częściej w najnowszych publikacjach książkowych. Stosuje ją także MSZ podając np. nazwę „Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w *Adelajdzie*”.

W czasie dyskusji zwrócono uwagę, że formę *Adelajda* stosuje część Polonii australijskiej, choć niekonsekwentnie i w publikacjach jednej instytucji można znaleźć obie formy. Jednak jednocześnie zwrócono uwagę, że nazewnictwo stosowane przez Polonię jest często mocno zniekształcone i odbiega od form używanych w Polsce – już w trakcie dyskusji nad nazewnictwem z obszaru Łotwy uznano, że formy nazewnictwa stosowane przez miejscowych Polaków (np. *Daugawpils* dla Dyneburga, *Wentspils* dla Windawy) nie mogą być podstawą do ustalania poprawnych polskich egzonimów. Z tego powodu uznano, że fakt używania nazwy przez Polonię australijską nie będzie brany pod uwagę (zwłaszcza, że spotykane są w użyciu przez nią także takie formy jak *Sydney*, *Kanbera*, *Melbern*).

Po długiej dyskusji uznano jednak, że nazwę *Adelajda*, jako jednak dość często stosowaną, warto ustalić jako egzonim (za wprowadzeniem tej nazwy było 11 osób, przeciw 2, nikt się nie wstrzymał od głosu).

W obszernym piśmie nadesłanym z Izraela poruszono kilka kwestii dotyczących nazewnictwa tego kraju. Pierwsza dotyczyła zmiany zalecanych zasad latynizacji nazw hebrajskich. Komisja odrzuciła tę propozycję – zasady latynizacji języka hebrajskiego przyjęte zostały na początku tego roku, a w piśmie nie pojawiają się argumenty wcześniej nieznanne Komisji.

Druga kwestia dotyczyła dodania egzonimów *Holon* i *Hadera* dla dwóch miejscowości, których nazwy hebrajskie w transkrypcji zapisuje się jako *Cholon* i *Chadera*. Nazwy w zapisie przez *H* są rozpowszechnione w literaturze, w związku z tym Komisja dodała obie, przez aklamację, jako egzonimy.

Kolejna kwestia dotyczyła wprowadzenia pseudoegzonimów dla wszystkich miast z obszaru Izraela, dla których nie są ustalone egzonimy – łącznie autor wspomnianego listu zaproponował 61 takich pseudoegzonimów. Komisja uznała, że nie ma potrzeby wprowadzania takiej liczby dodatkowych spolszczeń, postanowiono jednak przyjąć je dla najbardziej znanych miejscowości. W ten sposób ustalono, przez aklamację, następujące pseudoegzonimy: *Bat Jam*, *Kirjat Szemona*, *Naharija*, *Petach Tikwa*, *Ramat Gan*, *Rechowot* oraz *Riszon le-Cijjon*.

Ostatni wniosek dotyczył zmiany nazwy *Akka* na *Ako* (bądź *Akko*), gdyż – według wnioskodawcy – obecna forma powoduje, że miejscownik „przybiera odbiegającą od podstawowej formy i nieco dziwną postać *Akce*”. Komisja uznała ten wniosek za bezzasadny – nazwa *Akka* jest tradycyjnie stosowana w języku polskim, ponadto nazw nie ustala się z punktu widzenia tego, jakie formy uzyskają w przypadkach zależnych.

Ponadto omówione zostały inne propozycje zmian w przyjętych polskich nazwach obiektów geograficznych.

Istnieją w Chinach trzy obiekty o ustalonych podobnych polskich nazwach: *Zatoka Liaotuńska*, półwysep *Liaotung* i góry *Liaotung*. Polska nazwa dla półwyspu i dla zatoki jest często wymieniana w różnych publikacjach. Jednak odmiennie jest w przypadku nazwy gór. Nazwa tych gór, w postaci *Góry Liaotuńskie*, była wymieniona w „Polskich nazwach geograficznych świata” z 1996 r., brak jej zaś we wcześniejszych wykazach. W odróżnieniu od nazwy zatoki i półwyspu, dla gór podano w tym wykazie tylko polską nazwę – brak nazwy chińskiej. Przy omawianiu nazewnictwa do publikacji „Nazewnictwo geograficzne świata”. Zeszyt 9. „Azja Wschodnia” z 2006 roku Komisja zmieniła egzonim *Góry Liaotuńskie* na *Liaotung*; zasadność istnienia egzonimu nie była wówczas dyskutowana. W publikacji tej podana została również chińska nazwa dla tych gór – *Qian Shan*. Oznacza to, że góry te po chińsku noszą zupełnie inną nazwę niż zatoka (*Liaodong Wan*) i półwysep (*Liaodong Bandao*). Nazwy, polska i chińska, zostały powtórzone w „Urzędowym wykazie polskich nazw geograficznych świata”. Polska nazwa dla tych gór nie nawiązuje do nazwy chińskiej, która jest różna od nazwy dla zatoki i półwyspu, nie jest także spotykana w publikacjach (encyklopedie, leksykony geograficzne), gdzie stosowana jest nazwa *Qian Shan*. W związku z powyższym Komisja postanowiła skasować egzonim *Liaotung* dla gór (12 głosów za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się). Jednocześnie skasowano egzonim *Park Narodowy Gór Liaotung* (aklamacja).

W wykazie polskich nazw geograficznych świata zostały wymienione 3 egzonimy dla jednostek administracyjnych Wysp Salomona. Jednym z nich jest *Terytorium Stołeczne*. Jednak jednostka ta, obejmująca stolicę państwa – Honiarę, nosi nazwę *Honiara* (*Honiara City*), terytorium stołeczne jest zaś jedynie określeniem rodzaju jednostki (pozostałymi są prowincje), a nie nazwą własną tej jednostki. Błąd taki jest co prawda powielany w niektórych publikacjach, w tym w standardzie ISO 3166-2, jednak nazwa *Honiara City*, jako nazwa jednostki, pojawia się w konstytucji kraju i w „The Honiara City Act 1999” oraz stosowana jest na stronach internetowych oficjalnych instytucji Wysp Salomona. W związku z powyższym Komisja uznała, przez aklamację, że należy skasować egzonim ***Terytorium Stołeczne*** dla jednostki administracyjnej Wysp Salomona.

1 czerwca 2014 r. weszła w życie reforma administracyjna Irlandii, w wyniku której wprowadzono niewielkie modyfikacje w podziale administracyjnym kraju: w jednym przypadku połączono dwa hrabstwa, w dwóch przypadkach połączono hrabstwo z miastem wydzielonym. W wykazie polskich nazw geograficznych świata wśród jednostek administracyjnych Irlandii wymienione były dwie z pośród tych, które uległy połączeniu – *Limerick* i *Miasto Limerick* (zamiast osobnych *Limerick County* i *Limerick City* jest obecnie *Limerick City and County*). Ze względu na tę zmianę Komisja postanowiła, przez aklamację, skasować egzonim ***Miasto Limerick*** dla jednostki administracyjnej (dla miasta pozostaje bez zmian pseudoegzonim *Limerick*), pozostawiając natomiast pseudoegzonim *Limerick* dla nowo powstałej jednostki.

Ad 5. Kontynuowanie omawiania zasad opracowywania wykazów obcojęzycznych form nazw ważniejszych obiektów geograficznych położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odłożono na kolejne posiedzenie.

Ad 6. Kontynuowano dyskusję nad opracowaniem aneksu do „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata”, zawierającego nazwy budowli. Omówiono kilka kwestii dyskusyjnych, związanych z przygotowaniem list budowli.

Po pierwsze, starano się doprecyzować zawartość kategorii, gdyż obecnie obiekty o podobnych funkcjach są wymienione w różnych kategoriach – np. *klasztor Bazylianów* w kategorii „inne zabytki”, gdyż obecnie nie jest to już klasztor, natomiast *Hagia Sophia* jest w kategorii „świątynie, klasztory, miejsca kultu”, pomimo że obecnie jest to muzeum. Uznano, że nie powinno się przyjmować jednolitego formalnego sposobu kategoryzowania obiektów – tylko według ich obecnych funkcji lub tylko według ich pierwotnych funkcji. Zdecydowano, że do każdego obiektu należy podejść indywidualnie i kategoryzować go zgodnie z tym, jak dany obiekt się najbardziej kojarzy, która jego funkcja powoduje, że jest znany. Będzie to zatem w niektórych przypadkach jego pierwotna funkcja, w innych obecna. W takich przypadkach powinien zostać dodany również przypis, objaśniający współczesną lub pierwotną funkcję danego obiektu.

Następnie dyskutowano, czy w wykazie powinny być uwzględniane nazwy pomników. Ustalono, że mogą się wyjątkowo pojawiać tylko te najbardziej znane. Jednocześnie ustalono jednak, że nie będą uwzględniane wszelkie, nawet bardzo znane, pomniki osób, nazwane od tych postaci.

Ustalono także, że nie będą uwzględniane nazwy instytucji (np. muzeów, uczelni) – w wykazie mogą znaleźć się wyłącznie nazwy budynków zajmowanych przez te instytucje, o ile te budynki mają własne nazwy i nazwy te są znane (przykładowo nazwa *Galeria*

Tretiakowska, jako odnosząca się do muzeum, zajmującego kilka budynków w różnych lokalizacjach, nie powinna być w wykazie uwzględniana).

W przypadku budowli często ich nazwy nie są ustalane urzędowo, a obiekty te mogą być znane pod różnymi nazwami, a sama nazwa oficjalna (tj. nazwa nadana przez właściciela) może być szerzej nieznana, zaś powszechnie używaną jest nazwa potoczna. W niektórych przypadkach Komisja przyjmowała polskie odpowiedniki takich formalnych nazw, zamieszczając je w wykazie jako nazwy główne, zaś powszechnie znane nazwy dając jako wariantowe (np. *kościół Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty* oraz *kościół Świętego Jana* w Wilnie, czy *katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i sobór Uspieński* we Lwowie), w innych przypadkach została podana wyłącznie nazwa popularna (np. *monastyr Walaamski*, pomimo że oficjalnie to *Валаамскіў Спасо-Преображенскіў манастыр*, czy *katedra Świętego Wita* choć oficjalnie to *Katedrála svatého Víta, Václava a Vojtěcha*), zaś w jeszcze innych przypadkach tylko nazwa długa bez powszechnie stosowanej nazwy krótkiej (np. *kościół Świętego Franciszka i Bernarda* w Wilnie, z pominięciem nazwy *kościół Bernardynów*). Komisja uznała, że budowle są znane głównie pod ich potocznymi, krótkimi nazwami, zaś oficjalne nazwy budowli, nadawane przez ich zarządców, często są szerzej nieznane, ulegają także zmianom. W związku z tym postanowiono, że dla budowli będą podawane, jako główne, nazwy krótkie. Nazwy długie będą mogły być podane tylko wyjątkowo (np. jeśli długa nazwa jest również znana) i tylko jako wariantowe.

Ostatnią z omawianych była kwestia uwzględniania w wykazie nazw budowli pseudoegzonimów, które od nazwy oryginalnej różnią się tylko tłumaczeniem terminu rodzajowego (np. *katedra Notre-Dame* dla *Cathédrale Notre-Dame*, *tunel San Bernardino* dla *San Bernardino Tunnel / Galleria del San Bernardino*, *zamek Windsor* dla *Windsor Castle*, *pałac Buckingham* dla *Buckingham Palace*, *Bazylika Santa Maria Maggiore* dla *Basilica di Santa Maria Maggiore*). Ustalono, że tego rodzaju pseudoegzonimy nie będą uwzględniane w wykazie. Ponadto uznano, że należy ograniczyć uwzględnianie innych rodzajów pseudoegzonimów (np. nazw w transkrypcji).

Termin kolejnego posiedzenia Komisji ustalono wstępnie na 29 października 2014 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska